

1956-11-08

AFSENDER

Johannes Larsen

MODTAGER

Johan Larsen

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Da

Dateringsbegrundelse:

Datoen er skrevet øverst s. 1

Generel kommentar:

Johannes Larsens barnebarn, Jens, var netop blevet gift, da brevet blev skrevet.

Fyrkat er en cirkelborg fra vikingetiden, af samme type som de fem andre borge og beliggende i Himmerland – i det nordlige Jylland nær Hobro. Vikingeborgen Trelleborg ligger ved Slagelse. Aggersborg er Danmarks største vikingeborg. Aggersborg ligger i Han Herred, ved Aggersund på nordsiden af Limfjorden. Nonnebakken ligger centralt i Odense og rummede i vikingetiden en kæmpemæssig, cirkelrund borg med en ydre diameter på 180 m (Wikipedia juni 2022).

Lindholm Høj er en gravplads fra yngre jernalder og vikingetiden. Den ligger nær Nørresundby.

Bækmarks Korset af granit markerer det sted, hvor digterpræsten Kaj Munk blev skudt i 1944, er udført af Jens Peter Junggreen Have og er inspireret af et stenkors fra middelalderen, som står ved Bækmarksbro i Vestjylland. (Wikipedia juni 2022).

Johan/Lysse Larsen skulle holde foredrag om rekonstruktion af langhuset i Trelleborg for Oldskriftselskabet. Dette er omtalt i andre breve fra perioden.

Afsendersted:

Kerteminde

Afsenderinfo (lakstempel, adresse m.m.):

Bynavnet er skrevet øverst s. 1

Omtalte personer:

Knud -

B. Collin Nielsen
- Jensen, chauffør
Jens Larsen
Peter Andreas Larsen
Tove Larsen
Kaj Munk
Svend Søndergaard
Svend Saabye
Ole Vinding

Arkivplacering:
Brevet er i privateje, A

Trykt udgave:
Nej

Proveniens:
Brevet er i privateje, A

DOKUMENTINDHOLD

Johannes Larsen har sammen med Collin Nielsen og dennes chauffør været på Odense Rådhus og Fyrkat. Han beskriver området med stolpehuller og cementmarkeringer. Svend Søndergaard fortalte om Aggersborg med tilhørende grave. I Aalborg indlogerede Larsen og co. sig på hotel og fik middag. Næste dag kørte de til Lindholm Høje, som Larsen beskriver i brevet. Så var på Vitskøl Kloster, og de så korset på stedet, hvor Kaj Munk blev skudt.

Dagen før brevskrivningen var der TV-folk på besøg hos Larsen. Johannes Larsen kommer og hører Johan/Lysses foredrag.

TRANSSKRIFTION

Kjerteminde 8 November 1956

Kære Lyссе

Tak for Brevet som kom i Dag samtidig med et fra Peter. Jeg telegraferer ikke til Jens og Tove, men jeg sender dem en Akvarel fra Båxhult med Lykønskning. I Mandags blev jeg hentet af Collin Nielsen og Nationalmuseets Chauffør [navnet ulæseligt] der) x kørte mig til Fyrkat efter et Ophold i Odense hvor vi saa Raadhuset. Da vi kom gennem Hobro kom vi ind paa en ensporet Markvej med Morænebakker paa venstre Side og en Eng paa Højre og kom saa til en gl. Vandmølle hvor ham der graver ud bor. Selve Voldstedet der ligger paa et Terræn der skraaner ned mod Engen ligner Trelleborg men skal være noget mindre. Det har 4 Porte og Gader fra Port til Port. Gaderne har 3 Rækker Stolpehuller. Husene der er af samme Form som Trelleborgs har kun en Række Stolpehuller, der er af 3 forskellige Forme, runde rektangulære, ca en M. lange og en hel Del vist de fleste var flækkede [tegning]. Der var i Modsætning til Trelleborg fundet en hel Del Træstolper og Palisader. Det hele var vist afdækket men kun den ene Karre gjort færdig med Cement i Hullerne der ragede et Stykke op over Jordsmonet. Manden, han hedder Søndergaard har staaet for Udgravningen af Aggersborg og Nonnebakken, sidstnævnte troede jeg bare var en lille Ting men det skal have været et mægtigt Anlæg, og saa kom vi jo til Knud den hellige i Gaar. Jeg spurgte

) x Jensen

II

Ham om Aggersborg mest lignede Trelleborg eller Fyrkat og han sagde at det lignede Fyrkat mest, men var jo meget større, baade var Husene større og mange flere. Ligesom ved Trelleborg var der her udenfor Voldene en Gravplads og der var gravet en Masse Grave ud, men ikke fundet andet af Skeletter end noget Tandemalie derimod Nagler af Kister og noget

Gravgods Smykker og Knive en af Gravene en Kvindegrav var meget større end de andre og hun var begravet i en Vognfading. Det var væmmelig koldt og vi kørte saa hen til Huset hvor vi fik Smørrebrød og Kaffe og Kager og Wienerbrød og kørte saa til Aalborg hvor vi tog ind paa Centralhotellet da der ikke var Plads paa Fønix, hvor vi havde bestilt Værelser. Vi gik saa over paa Phønix hvor jeg gav Østers og Pale Ale, d.v.s. Jensen fik ferske Laks da han ikke kunde lide Østers. Ved Kaffen havde Værten faaet Øje paa mig og hentede Fru Ulla, og vi maatte saa love at komme og drikke Kaffe hos dem næste Formiddag naar vi kom til bage fra Lindholm. Tirsdag i Modsætning til i Gaar da vi havde Sol hele Dagen var det nu Smaaregn da vi kørte op til Lindholm Høje, hvor vi blev vist om af ham der stod for Udgravningen. Der er godt 2 Td Land med over 700 stensatte Grave der ligger paa det højeste Punkt i Landskabet med Udsigt over Nørre Sundby og Aalborg og Limfjorden til begge Sider. De fleste Grave er Skibssætninger men der er ogsaa nogle der er runde og enkelte III

trekantede [tegning] Nedenfor Gravpladsen er der en Del Hustomter, en af samme Type som Husene i Fyrkat, en Del mindre Huse og en stor 4 længet Gaard med rektangulære Huse. Langs med disse er en Vej med Hjulspor og paa den anden Side denne var de ved at afdække nogle Agre der saa saadan ud [tegning]. Hvor Vejen svingede kunde det ses at Vognene havde været 2 hjulede. Sine Steder havde der været indtil 4 Meter Flyvesand at fjerne, de havde en Række Tipvogne med Lokomotiv til at køre Sandet væk. Vi kørte saa tilbage til Aalborg og fik Kaffe og Smørkage og Cigarer hos Værtsfolkene og fortsatte saa langs Limfjorden til Bjørnsholm hvor vi var ventet og fik Middagsmad hos Forstanderen og besaa Ruinerne af Vitskøl Kloster. Derfra kørte vi S paa over Viborg og ved Paarup kørte vi et Stykke hen ad Silkeborgvejen og saa den Sten der var sat paa Stedet hvor Kai Munk blev skudt. Det var et raat tilhugget Granitkors af Type som Bækmarkskorset (se dette), som jeg i sin Tid havde foreslaet en Præst der havde skrevet noget i Jyllandsposten. Saa vendte vi og kørte til bage til Vejlevejen og spiste til Aften ved Broen og var her hjemme ved 8 Tiden. De 2 andre fortsatte til København IV

I Gaar Morges holdt der 5-6 Biler her udenfor med Folk fra Fjernsynet der gik i Gang med at fylde Huset og Værkstedet med Projektører og Mikrofoner. Ole Winding var kommen med Maleren Saaby, han W. skulde snakke med mig mens de farvefilmte først her i Stuen og efter en lille Frokost i Værkstedet og til sidst udenfor. Kl. 3-4 rejste de. Saa I kan se det har været 3 indholdsrige Dage.

**KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE**

NY CARLSBERGFONDET

P.S. Søndergaard fortalte at der i Husvæggene var fundet af lerklinede
Raftevægge

P.P.S.

Hermed Krydsduetten.

Mange kærlige Hilsner

JL.

Naturligvis kommer jeg ind og hører Dig holde Foredrag.

Kyøleminde 8 November 1956

Kære Lysen

Tak for Brevet som kom i Dag samtidig med et fra
Tales. Jeg telegraferer ikke til Jens & Toré, men jeg
sunder dem en Afbrydelse fra Brænderi med Lysens
ønskening. I Mandags blev jeg hentet af Collin
Nielsen og Nationalmuseets Chauffør i København der
førte mig til Fyrtårnet efter et Ophold i Odense
hvor vi så Brænderi. Da vi kom gennem
Stobro kom vi midt paa en europart Markvej
med Morantbakke paa venstre Side og en Eng
paa højre og kom så til en gl. Vordmølle hvor
hans des grovere ud var. Selve Voldstedet der
ligger paa et Terræn der skraaner ned mod Engen
ligger Brænderi men skal være noget mindre. Der
var 4 Porte og Gader fra Port til Port. Gaderne var
3 Rækker Stolpehuller. Flere af de er af samme
Form som Brænderi har kun en Række
Stolpehuller, de er af 3 forskellige Former, nemlig
rektangulære, ca en M. Lange og en hel del
vint de fleste var flækkede ☹. De var i Maa-
sætning til Brænderi fundet en hel del Træ-
Stolper og Palisader. Det hele var vist opdelt
Belt men kun den ene Kasse gjort færdig
med Cement. Helleren der nægde at hjælpe
op over Jordmuren. Mandag har beddes Løn
dergaard har staaet for Udgravningen af
Aggersborg og Nornbakken, vidtnevarde Troede
jeg bare var en lille Ting men det skal
have været et muligt Anlæg, og så kan
vi jo til Rind den hellige i gas. Jeg spurte
X Jensen.

kan om Nygaard^{II} med lignet Trelleborg
elles Fyrhus og kan siges at det lignede Byg-
ket mest, men var jo meget større, bade
var Husene eteins og mange flere. Ligesom
ved Trelleborg var der her udvundet Valdemars
Gravplads og der var gravet et Måne Grave
ed men ikke fundet andet af Skeletter en
noget Fæmderalle derimod Skjæder af Skind
og noget Grøngade Smykke, Krans en af Går-
dene en Kvindegrav var meget stor end de
andre, hun var begravet i en Vogrpadring.
Det var væmmelig koldt og vi kørte saa nemt
thi hvor vi fik Vinbrød og Kaffe og Røger og Vin,
brød og kørte saa til Stalby hvor vi tog ind paa
Centralkøbet da der ikke var Plads paa Fønik, var
vi havde betalt Udsles. Vi gik saa over paa Skov
hvor jeg gav Peter og Falke d. v. s. Jensen et parde Laks
da han ikke kunde lide Peter. Ved Kaffe havde
Vedem faaet Gæ paa mig og kuntede Fru Uld,
og vi maatte saa love at komme og drikke
Kaffe hos dem naede Formiddag naar vi kom
tilbage fra Lindholm. Tirsdag. Madsalung
i Gaa da vi havde Sol hele Dagen var det i
Lundby da vi kørte op til Lindholm Skov
hvor vi blev vist om af hvem de stul for de
gravning. Der er godt 2 1/2 Lunde med over
700 stensatte Grave der ligger paa det høje
ste Punkt i Landskabet med Udsigt over Nør-
re Sunelby og Stalby og Limfjorden til begge
Sider. De fleste Grave er Thils seetringes ma-
de og ogsaa nogle der er runde og enkelte

trekanlède Nedre Grøntorvet, en af samme
Type som Husene i Fyrkat, en del mindre
Huse og en stor 4-børged Gaard med seks
angulære Huse. Længs med disse en
Lig med Skuldepor og paa den anden Side
danne val de ved at opdække nogle Stæde
der saa saadant ud .
Hvor Vognen svingede kunde det ses at
Vognene havde været 2 bøjede. Lige Nede
havde der været indtil 4 Meter Højde
saaet at fjernes, de havde en Række Tjæ-
vogne med Lokomotiv til at køre Sam-
væk. Vi kørte saa tilbage til Aalborg og fik
Kaffe og Smørbrød og Ejeres hos Værtfolket
og forloste saa Længs Limfjordens til
Bjørnsholm hvor vi var ventet og fik
Midtagsmad hos Forstanderen og besøgt
Ruinerne af Vitokul Kloster. Derfra kørte
vi i Sjælland over Viborg og ved Porsyng kørte
vi til Støtte hen ad Skelborgvej og saa den
Sten der var sat paa Stedet hvor Kai
Munk blev skudt. Det var et raat tilh-
get Granitkors af Type som Beckmars
Kors (se deth). som ogsaa i sin Tid havde
forstaaet en Brud der havde skrevet
noget i Jyllandsposten. Iaa vendte vi
og kørte til bage til Vejlevvej og spiste
til Aften ved Booen og var hos Hjemme
ved 8 Tiden. De 2 andre fortsatte til
København

IV

I Gaa Morgen holdt de 5-6 Bøtes tre
udflugt. med Folk fra Bjergbyen de
gik i Gaa med at pynte Kunst og Værk.
studeret med Projektør og Mikroskop.
Ole Winding var kommen med Maler
Laaby, han W. skulde snakke med mig
om de farvefilmene først her: Han
gik en lille Fødsel: Uerstedet og
til sidst udflugt. Kl. 3-4 rejste de.
Gaa I kan se det her ved 3 ind.
haldsvige Dage.

P.S. Linderqvist fortalte at de: Huvudsagen
er fundet Spor af Cerklinede Røfluegale

P.P.S. Hermed Krydsduetter

Mang kærtlig Hilsen

JL.

Naturhistoris kommer sy ind og her
Dej holde Foredrag.